

Beslut om referensprismetod för transmissionsnätet för gas

Beslut

Energimarknadsinspektionen (Ei) beslutar att:

1. godkänna Swedegas AB, org.nr. 556181-1034, förslag att en utjämnad referensprismetod, den så kallade frimärkesmetoden (PS-metoden), ska användas som referensprismetod för transmissionsnätet för gas i Sverige,
2. avgifterna för extra områdeskapacitet, kapacitetstilldelningsavgift och dygnskapacitetsavgift ska klassificeras som andra tjänster än överföringstjänster.

Ei upplyser Swedegas AB (Swedegas) om att bolaget enligt Ei:s beslut den 7 december 2017 (dnr 2017-102804) ska offentliggöra den information som avses i artikel 30 och på det sätt som anges i artikel 31 och 32 i kommissionens förordning (EU) 2017/460 av den 16 mars 2017 om fastställandet av nätföreskrifter för harmoniserade tariffstrukturer för överföring av gas.

Detta beslut kan komma att ändras eller upphävas efter begäran av Europeiska kommissionen.

Beskrivning av ärendet

Integrering av gasmarknaderna i EU

I Europa pågår ett arbete med att koppla ihop unionens gasmarknader. Syftet med att koppla ihop marknaderna är att upprätta en inre energimarknad som kan trygga energiförsörjningen, åstadkomma samhällsekonomiskt optimal handel och flöden mellan medlemsstaterna samt att ge konsumenter möjlighet att köpa energi till överkomliga priser.

Den 16 mars 2017 utfärdade Europeiska kommissionen förordningen (EU) 2017/460 om fastställandet av nätföreskrifter för harmoniserade tariffstrukturer för överföring av gas (förordningen). Syftet med denna förordning är att bidra till marknadsintegration, förbättrad försörjningstrygghet och att främja sammanlänkning mellan de europeiska gasnäten genom bindande gemensamma EU-regler. Ett steg för att åstadkomma detta är att öka insynen i strukturen för överföringstarifferna och hur de fastställs. Information

om överföringstarifferna ska därför offentliggöras så att nätanvändarna bättre kan förstå hur tarifferna fastställs, och hur de har och kan förändras.

Det svenska transmissionssystemet

Det svenska transmissionsnätet för gas sträcker sig från Dragör i Danmark efter västkusten till Stenungsund i Västra Götaland. Nätet är 601 kilometer långt och innehåller sammanlagt 41 mät- och reglerstationer. Utöver huvdledningen finns ett antal grenledningar till kringliggande orter utmed nätets sträckning samt en längre grenledning som sträcker sig från Halland upp till Gnosjö. Transmissionsnätet har sex anslutna distributionsnätsoperatörer och fem direktanslutna företagskunder. Swedegas har delat upp transmissionsnätet i fyra kluster: Södra Skåne, Norra Skåne, Halland och Västra Götaland.

Nätets enda entry-punkt finns i Dragör, varifrån 99,5 procent av all inmatning sker (mindre än 0,5 procent kommer från inhemsk gas). Det saknas även exit-punkter till andra transmissionsnät. Entry-tariffer vid inmatningen i Dragör tillämpas inte i den svenska marknadsmodellen. Det betyder att kundtariffen innefattar hela transporten genom transmissionssystemet och att kapaciteten följer med kunderna. Det svenska transmissionssystemet är därför unikt i en europeisk jämförelse.

Swedegas tillämpar för närvarande en utjämnad prismetod, frimärksmetoden (PS-metoden), vilket betyder att kunderna har samma tariff oberoende av geografisk placering i nätet.

Ansvar för samrådsprocessen

Enligt förordningen ska den nationella tillsynsmyndigheten eller den systemansvarige för överföringssystemet utföra bedömningar av kostnadsfördelningar. I bedömningarna ska en jämförelse mellan olika referensprismetoder ske. Vid denna jämförelse ska en av metoderna vara kapacitetsvägd distansmetod (CWD). Den tillämpade referensprismetoden ska anpassas till resultaten av ett periodiskt samråd.

Ett eller flera samråd avseende föreslagen referensprismetod ska enligt förordningen genomföras av den nationella tillsynsmyndigheten eller de systemansvariga för överföringssystemen i enlighet med vad som beslutas av den nationella tillsynsmyndigheten.

Ei beslutade i december 2017, dnr 2017-102804, att den systemansvarige (Swedegas) skulle ansvara för samrådsprocessen. Detta inkluderade utförandet och offentliggörandet av kostnadsfördelningar och föreslagen referensprismetod, genomförandet av samråd, lämna samrådsdokument till byrån för samarbete mellan tillsynsmyndigheter inom

energiområdet (ACER), motta analyser och slutsatser från ACER samt offentliggörandet av information.

Swedegas genomförde samrådet mellan den 1 maj och den 30 juni 2018. Swedegas har därefter offentliggjort samrådsdokumenten, samrådssvar från intressenterna samt en sammanfattning av samrådssvaren på sin hemsida¹, Swedegas har också skickat samrådsdokumenten till ACER.

Swedegas förslag till referensprismetod

Vid samrådet presenterade Swedegas sitt förslag till referensprismetod. Swedegas föreslår att en utjämnad referensprismetod, den så kallade frimärkesmetoden (PS-metoden), ska tillämpas. Av Swedegas förslag framgår bl.a. följande. De parametrar som används vid beräkningen av PS-metoden är tillåten intäkt, prognostiserad kapacitet samt entry/exit split. Vid den obligatoriska jämförelsen med CWD-metoden används även parametern avstånd. Den föreslagna PS-metoden är lätt att återskapa och förstå samt att prognostisera då den endast består av tre parametrar. Den tillåtna intäkten som används vid beräkningen motsvarar den intäktsram som Ei beslutat om för tillsynsperioden 2015-2018 (diarienummer 2018-101618). Den prognostiserade kapaciteten för hela systemet är tillgänglig på aggregerad nivå. Entry/exit spliten är 0/100, vilket följer av att det endast är en entry-punkt tillgänglig där kapacitetsbokning inte är möjlig. Det indikativa referenspriset som redovisas är 3075 SEK/Nm³/h/y. I samrådsdokumentet redovisar Swedegas också att de avser att ta ut cirka 85 procent av den tillåtna intäkten för tillsynsperioden 2015-2018.

Swedegas har gjort en jämförelse mellan PS-metoden och den enligt förordningen alternativa CWD-metoden med entry/exit spliten 50/50. Denna jämförelse visar en prisskillnad på 2,1 gånger mellan Västra Götaland och Södra Skåne. Swedegas har även gjort en jämförelse med spliten 0/100 som är den faktiskt tillämpade metoden eftersom entry-tariffer inte tillämpas i det svenska transmissionssystemet. Jämförelsen med spliten 0/100 visar en prisskillnad på sex gånger mellan området Västra Götaland och södra Skåne. Jämförelsen 0/100 visar också att tarifferna skulle höjas med 50 procent i Västra Götaland och sänkas med 75 procent i södra Skåne om CWD-metoden tillämpas istället för PS-metoden. Swedegas anser att de stora prisskillnaderna som framkommer i jämförelsen medför en hög risk för negativa volymeffekter i den norra delen av det svenska transmissionsnätet vid en övergång till en kapacitetsvägd distansmetod. Swedegas anser också att CWD-metoden är svår att återskapa då parametern distans måste justeras efter nätets topografi. Enligt Swedegas bör därför den utjämnade referensprismetoden, PS-metoden, tillämpas.

¹ Samrådsdokumenten finns tillgängliga på Swedegas hemsida:
https://www.swedegas.com/Our_services/services/transmission/TAR-NC-Consultation

Synpunkter från samrådet

Swedegas förslag till referensprismetod har, som ovan angivits, varit föremål för samråd. Samrådssvar har lämnats av distributionsnätsoperatörer (DSO:er), balansansvariga gasleverantörer, direktanslutna industrikunder och en kraftproducent, totalt tolv intressenter².

Samtliga industrikunder som lämnat synpunkter framhåller att tarifferna ska vara icke-diskriminerande vilket man menar att PS-metoden uppfyller. Även Göteborg Energi Gasnät som är DSO i den norra delen av nätet framhåller kravet på icke-diskriminerande tariffer vilket man menar att PS-metoden uppfyller, men däremot inte CWD-metoden.

Två industrikunder och en balansansvarig gasleverantör betonar att ett syfte med koden är att harmonisera tariffstrukturen i EU. Detta uppnås bäst med PS-metoden som är den vanligaste tariffmetoden i det europeiska gassystemet. Fyra av remissvaren betonar även att PS-metoden används vid eldistribution. Det är därför rimligt att använda samma tariffmetod för olika energibärare.

Industrikunderna och balansansvariga gasleverantörer och en DSO, totalt åtta intressenter, gör bedömningen att CWD-metoden skulle medföra negativa marknadseffekter eftersom förutsättningarna inte blir lika för alla. Bland annat betonas att affärsförutsättningarna blir olika beroende på var verksamheten är lokaliserad, att det uppstår risk för byten till andra energikällor samt att fjärrvärmeproduktion med naturgas i den norra delen av nätet hotas vid kraftigt höjda tariffer.

Uniper som är energiproducent med ett kraftvärmeverk (CHP) i Malmö menar att avstånd bör vara kostnadsdrivare och att detta skulle leda till mer kostnadsriktiga tariffer om CWD-metoden tillämpas. Detta skulle kunna bidra till att förbättra marknadssituationen för anläggningen som för närvarande inte är i drift med hänsyn till den negativa skillnaden mellan gas- och elspotpris (spark-spread). Därutöver lyfter Uniper fram att de tillkommande tariffkomponenterna extra områdeskapacitet, kapacitetstilldelningsavgift samt dygnsbokningsavgifter inte tas upp i konsultationsdokumentet.

Ett gemensamt remissvar har lämnats av de tre DSO:erna E.ON Gas Sverige AB, Krafringen Nät AB och Öresundskraft AB. De tre intressenterna lyfter fram att PS-metoden är lätt att förstå och beräkna, men parametrarna tillåten intäkt och prognostiserad kapacitet i modellen är svåra att återskapa och förutsäga.

För parametern tillåten intäkt nämns oklarhet som orsakats av domstolsprocesser, den slutliga avstämningen med indexuppräknings, att tariffperioderna inte följer kalenderår och att Swedegas inte tar ut hela den tillåtna intäkten. Detta betyder att det beräknade referenspriset inte kommer att spegla den faktiska tariffen.

² Samrådsdokumenten finns tillgängliga på Swedegas hemsida:
https://www.swedegas.com/Our_services/services/transmission/TAR-NC-Consultation

För parametern prognostiserad kapacitet framhålls att den prognosinformation som Swedegas tillhandahåller inte gör det möjligt för en DSO att bedöma trender och förväntade förändringar på gasmarknaden som helhet.

DSO:erna framför i sitt yttrande att de indikativa kapacitetstarifferna skiljer sig från vald referensprismetod och att referenspriset då anses bristfälligt.

DSO:erna lyfter också att inmatningstariffen avsätts med en administrativ kostnad och att detta leder till en jämförelsen kontrafaktiskt blir med fel entry/exit-splitt, vilket anses ignorera balanseringsfunktionen av inmatningstariffen och dramatisera marknadspåverkan i den kontrafaktiska jämförelsen. DSO:erna menar att den önskade kostnadsallokeringen av den korrekta kontrafaktiska enkelt kan behållas utan att införa en inmatningsavgift.

I remissvaret från de tre DSO:erna presenteras ett alternativt förslag till referensprismetod, där man menar att distans är en fundamental kostnadskomponent. Där tillbakavisas uppfattningen att CWD-metoden skulle ha negativa effekter på marknaden som helhet. Man menar att områden som drabbas av negativa marknadseffekter skulle vägas upp av positiva marknadseffekter i den södra delen av nätet. Man föreslår därför en alternativ referensprismetod som motsvarar CWD-metoden med spliten 50/50. I kalkyleringen av den alternativa referensprismetoden föreslås att PS-metoden ska adderas med CWD-metoden vid spliten 0/100 varefter summan multipliceras med 50 procent. Utfallet motsvarar då ett referenspris beräknat med CWD-metoden med spliten 50/50. Detta skulle innebära att priset i Västra Götaland stiger med cirka 25 procent och att priserna i Skåne skulle sänkas med cirka 37 procent.

DSO:erna Eon, Kraftringen och Öresundskraft framför i sitt yttrande att en distanskomponent tillförd till den föreslagna referensprismetoden skulle leda till större kostnadsriktighet. Det skulle också förbättra marknadens funktionssätt och skapa balans i kostnadsallokeringen mellan de olika klustren. DSO:erna menar att den nuvarande prismodellen skapar skeva marknadsförhållanden som gynnar den norra delen på bekostnad av den södra delen, vilket resulterar i negativa totala volymeffekter.

ACER:s yttrande

ACER har analyserat Swedegas samrådsdokument och har i rapporten *Analysis of the Consultation Document on the Gas Transmission Tariff Structure for Sweden* lämnat synpunkter på samrådsdokumentet³. En sammanfattning av ACER:s yttrande redovisas nedan.

Bevisa referensprismetodens kostnadsriktighet

ACER anser inte att kostnadsriktigheten är tillräckligt säkerställd med den föreslagna referensprismetoden och menar att det måste läggas fram bevis för att negativa marknadseffekter kan uppkomma om distans läggs till som en parameter i

³ <https://acer.europa.eu/en/Gas/Framework%20guidelines%20and%20network%20codes/Pages/Harmonised-transmission-tariff-structures.aspx>

referensprismetoden. Den valda referensprismetoden är enligt ACER också bara delvis motiverad genom kvantitativa bevis (artikel 13, EG nr 715/2009). ACER rekommenderar därför att det tydliggörs varför en metod som inte tar hänsyn till distans är lämplig, alternativt bör det ske ett byte till en metod med distans som konstadsdrivare.

Den kommande LNG-terminalens påverkan på tariffstrukturen

ACER har noterat att en LNG-terminal är planerad till 2020 i Göteborg. Detta skulle kunna innebära en ny entry-punkt till det svenska transmissionsnätet. ACER rekommenderar därför att Ei beaktar LNG-terminalens påverkan på tariffstrukturen i det slutliga beslutet.

Bedöma avgifterna: extra områdeskapacitet, kapacitetstilldelningsavgift och dygnsbokningsavgift

ACER anser att en klassificering av de tre tjänsterna extra områdeskapacitet, kapacitetstilldelningsavgift och dygnsbokningsavgift ska ske enligt förordningen och att dessa borde inkluderas i samrådsdokumenten. ACER anser därför att Ei måste bedöma om dessa tjänster ska klassificeras som överföringstjänster eller andra tjänster än överföringstjänster. Om tjänsterna klassificeras som överföringstjänster ska artiklarna 3.2, 6.2, 3.1 3.6, 3.7 i förordningen beaktas, i annat fall ska artikel 4.4 i förordningen beaktas.

Informationskrav om eftersträvad intäkt, prognostiserad kapacitet och förbättring av förenklad tariffmodell

ACER har noterat att det referenspris som framkommer vid kalkyleringen inte visar nätanvändarna ett korrekt pris för en standardkapacitetsprodukt, vilket beror på att hela den tillåtna intäktsramen används vid beräkningen. ACER rekommenderar därför att Swedegas vid beräkning av för referenspriset använder eftersträvad intäkt, vilket är den del av tillåten intäkten som Swedegas avser att täcka.

ACER anser att Swedegas inte ger tillräcklig information hur prognostiserad kapacitet är kalkylerad och rekommenderar Ei att i sitt slutliga beslut förtydliga hur prognoserna tas fram.

ACER anser att den förenklade tariffkalkylator som finns tillgänglig på Swedegas hemsida inte ger tillräckligt stöd för beräkning av priser för framtida tariffperioder. Tariffkalkylatorn måste därför utvecklas så att nätanvändarna kan få information om indikativa tariffer för framtida tariffperioder.

Swedegas kompletterande utredning till följd av ACERs synpunkter

Som en följd av de synpunkter som ACER har lämnat har Swedegas gjort en kompletterande utredning till stöd för den valda referensprismetoden. Analysen har särskilt inriktats på frågorna om kostnadsriktighet och marknadspåverkan. I den kompletterande analysen anger Swedegas bl.a. följande.

Kostnadsriktighet – korssubventionering

Swedegas har närmare analyserat om det förekommer korssubventionering i nätet. Nätet har vid analysen delats upp i huvudnät och förgreningsnät. Huvudnätet avser de ledningar som transporterar gasen från Dragör genom de tre klustren Skåne, Halland och Västra Götaland. Förgreningsnätet avser de ledningar som används i respektive kluster för anslutning till olika kunder/orter och inte har någon gemensam transiterande funktion. Därför delas inte förgreningsnätets kostnader på samtliga kluster i analysen. Av tabellerna 1-8 nedan framgår hur Swedegas har genomfört analysen. Tabell 9 är en sammanfattning av Swedegas analys.

Tabell 1 visar Swedegas bedömning av den procentuella fördelningen av den regulatoriska kapitalbasen på respektive kluster avseende huvudnät respektive förgreningsnät.

Tabell 1 - Andel kapitalbas fördelat på kluster och nättyp

Steg	Beskrivning	Skåne	Halland	Västra Götaland
Andel huvudnät	Ledning (% av kapitalbas)	43,6 %	11,4 %	15,7 %
Andel förgreningsnät	Ledning (% av kapitalbas)	17,0 %	10,7 %	1,5 %
		60,6 %	22,1 %	17,2 %

Swedegas har genomfört beräkningar av kapacitetsutnyttjandet i nätet för att i analysen ta hänsyn till respektive klusters användning av kapaciteten i huvudnätet. Hur kapacitetsutnyttjandet för respektive kluster ser ut framgår av tabell 2.

Tabell 2 - Kapacitetsutnyttjande för respektive kluster

Prognostiserade kapacitetsbokningar 2019/2020	Nm3/h/y Skåne	Andel	Nm3/h/y Halland	Andel	Nm3/h/y Götaland	Andel Västra
Skåne	58 481	39,4 %				
Halland	10 990	7,4 %	10 990	11,4 %		
Västra Götaland	78 828	53,2 %	78 828	87,8 %	78 828	100 %
Totalt	148 299	100 %	89 718	100 %	78 828	100 %

Swedegas har i sin analys också delat upp kapitalkostnader och driftskostnader utifrån den tillåtna intäktsramen för reglerperioden 2015-2018 vilket redovisas i tabell 3.

Tabell 3 - Fördelning av kapitalkostnader och driftskostnader vid full utnyttjande av tillåten intäkt

Fördelning av kostnader (MSEK)	Kapitalkostnader (CAPEX)	Driftskostnader (OPEX)
Totalt	1577	437

Vid fördelning av kapitalkostnaden för nätutnyttjandet har Swedegas tagit hänsyn till andelen kapitalkostnader (se tabell 1) och kapacitetsutnyttjande (se tabell 2). Detta har gjorts genom att de totala kapitalkostnaderna (CAPEX) (se tabell 3) multiplicerats med andelen huvudnät respektive förgreningsnät samt multiplicerats med andelen kapacitetsutnyttjande i huvudnät och förgreningsnät, se tabell 4.

Tabell 4 – Beräkning av kapitalkostnader för utnyttjandet av huvudnätet och förgreningsnät

Kostnader (MSEK)	Skåne	Halland	Västra Götaland
Huvudnät Skåne	271 (1577*43,6%*39,4%)		
Huvudnät Halland	51 (1577*43,6%*7,4%)	22 (1577*11,4%*12,2%)	
Huvudnät Västra Götaland	365 (1577*43,6%*53,2%)	158 (1577*11,4%*87,8%)	248 (1577*15,7%)
Summa huvudnät	687	181	248
Förgreningsnät	269 (1577*17,0%)	169 (1577*10,7%)	24 (1577*1,5%)
Summa förgreningsnät	269	169	24

Vid fördelningen av driftskostnader (OPEX) har Swedegas utgått från tillåten driftkostnad (se tabell 3) och fördelat den i förhållande till respektive klusters andel av kapitalbasen (se tabell 1). Fördelningen har skett på huvudnät och förgreningsnät, se tabell 5 nedan.

Tabell 5 - Beräkning av driftskostnader för huvudnät och förgreningsnät

Driftskostnader (MSEK)	Driftskostnader huvudnät	Driftskostnader förgreningsnät
Skåne	190 (437*43,6%)	74 (437*17,0%)
Halland	50 (437*11,4%)	47 (437*10,7%)
Västra Götaland	69 (437*15,7%)	7 (437*1,5%)
Totalt	309	128

Swedegas har redovisat en prognos för tariffperioden 2019-2022, där intäkterna anges till 1889 MSEK. Detta motsvarar 94 procent av tillåten intäkt för tillsynsperioden 2015-2018. Swedegas anger att denna nivå motsvarar de prognostiserade kapacitetsbokningarna för år 2019/2020 som sedan har idexerats till samma prisnivå som tillåten intäkt. Swedegas har i sin analys fördelat intäkterna från klustren med PS- respektive CWD-metoden. För båda metoderna används entry/exit sliten 0–100. Fördelningen av intäkterna från klustren har skett med de fördelningstal som redovisas i tabell 6 nedan. Fördelningstalen är för PS-metoden framräknade med hänsyn till respektive klusters prognostiserade kapacitetsbokningar. För CWD-metoden tillkommer även medelavståndet till entry-punkten i Dragör som viktats i förhållande till prognostiserad kapacitet.

Fördelningstalen enligt CWD-metoden för respektive kluster beräknas med följande samband: $(\text{Medelavstånd (km)} * \text{Prognostiserad kapacitet (Nm3)}) / \text{Summa alla kluster} (\text{Medelavstånd (km)} * \text{Prognostiserad kapacitet (Nm3)})$. De beräknade fördelningstalen redovisas i tabell 6. En närmare redogörelse för beräkningarna finns i samrådsdokumenten⁴.

Tabell 6 – Fördelningstal för intäkter med PS-metoden respektive CWD-metoden

	Fördelning PS-metoden	Fördelning CWD metoden
Skåne	42,4 %	13,0 %
Halland	7,7 %	7,0 %
Västra Götaland	49,9 %	80,0 %

Fördelningstalen beräknade med CWD-metoden visar att Västra Götalands andel ökar kraftigt jämfört med PS-metoden. Förklaringen till detta är det långa medelavståndet från entrypunkten kombinerat med ett relativt stort kapacitetsuttag. För de övriga två klustren medför CWD-metoden lägre fördelningstal när avståndet viktas med kapacitet. Fördelningen av intäkterna med respektive metod redovisas i tabell 7 nedan.

Tabell 7 - Fördelning av intäkter från PS- respektive CWD-metoden

Intäkter (MSEK)	PS-metoden, 94 procent återvinning	CWD-metoden, 94 procent återvinning
Skåne	801 (1889*42,4 %)	246 (1889*13 %)
Halland	145 (1889*7,7 %)	132 (1889*7 %)
Västra Götaland	942 (1889*49,9 %)	1 511 (1889*80 %)

De kostnader för huvudnätet som respektive kluster ger upphov till redovisas i tabell 8. Swedegas har fördelat kapitalkostnaden för huvudnätet (tabell 5) i förhållande till kapacitetsutnyttjandet (tabell 3). Till detta har adderats respektive klusters driftkostnad (tabell 6) för huvudnätet.

⁴ Förordningen art. 8.2 anger hur kapacitetsviktade avstånd beräknas. Beräkningen redovisas i samrådsdokumentet, Consultation document Appendix III CWD:

https://www.swedegas.com/Our_services/services/transmission/TAR-NC-Consultation

Tabell 8 - Kostnad för huvudnät (kapitalkostnaden x kapacitetsutnyttjande + driftskostnad för huvudnätet)

Kostnader för huvudnät (MSEK)	Skåne	Halland	Västra Götaland
Skåne	461 (687*39,4 %)+190	51 (687*7,4 %)	365 (687*53,2 %)
Halland		71 (181*11,4 %)+50	160 (181*88,6 %)
Västra Götaland			317 (248*100 %)+69
Summa	461	122	842

Swedegas analys av korssubventioneringen sammanfattas i tabell 9.

Tabell 9 - Sammanställning av Swedegas analys avseende korssubventionering

Steg	Beskrivning	Skåne	Halland	Västra Götaland
A - kapitalkostnader huvudnät	(MSEK)	687	181	248
B - driftskostnader huvudnät	(MSEK)	190	50	69
C - kapitalkostnader förgreningsnät	(MSEK)	269	169	24
D - driftskostnader förgreningsnät	(MSEK)	74	47	7
E1 (PS) Tillåten intäkt 94 %	(MSEK)	801	145	942
E2 (CWD) Tillåten intäkt 94 %	(MSEK)	246	132	1 511
Kostnad för huvudnät	Kapitalkostnad för huvudnät fördelad på kapacitet + B	461	123	840
Bidrag till huvudnät (PS)	E1 - (C+D)	451	-66	1 041
Bidrag till huvudnät (CWD)	E2 - (C+D)	-81	-74	1 582
Korssubventionering (PS) (täckningsbidrag)	Bidrag till huvudnät - kostnad för huvudnät	-10	-189	200
Korssubventionering (CWD) (täckningsbidrag)	Bidrag till huvudnät - kostnad för huvudnät	-543	-197	741

Swedegas menar att analysen visar att både PS-metoden och CWD-metoden leder till korssubventionering med de antaganden som gjorts. Om PS-metoden används sker det enligt analysen en korssubventionering från Västra Götaland till Halland (189 MSEK). Korssubventioneringen till Skåne är endast marginell. Swedegas uppger vidare att analysen visar att en övergång till CWD-metoden skulle innebära en ökad korssubventioneringen mellan klustren, där täckningsbidraget från Västra Götaland skulle öka och subventionera kunderna i både Halland och Skåne. Detta gäller speciellt Skåne som enligt Swedegas kommer att subventioneras med 543 MSEK vid en övergång till CWD-metoden.

Swedegas analys av marknadsrisken

Förutsättningarna i det svenska nätet medför att jämförelsen mellan olika metoder måste ske vid spliten 0/100, eftersom bokning av kapacitet inte är möjlig i den enda entry-punkten i Dragör. I den analys som Swedegas redovisat framgår att en övergång från PS-metoden till CWD-metoden kommer att medföra en prisökning med cirka 50 procent i Västra Götaland. Övergången skulle samtidigt leda till en prissänkning för Skåne med cirka 75 procent. Enligt Swedegas skulle detta skada efterfrågan i den norra delen av nätet med betydande risk för uteblivna nyanslutningar. I förlängningen skulle det också enligt Swedegas kunna innebära att befintliga kunder går över till andra energilösningar. Detta leder till minskad efterfrågan och ytterligare höjningar av nättariffen. Swedegas menar att en sådan situation riskerar att äventyra hela den svenska gasmarknaden.

Swedegas har också redovisat bedömningen att 77 procent av den tillåtna intäkten för reglerperiod 2015-2018 kommer att tas ut. Swedegas bedömer att högre tariffer skulle motverka ett framgångsrikt upprätthållande av volymerna. Om CWD-metoden skulle tillämpas innebär det 50 procentiga höjningar i den norra delen av nätet. Swedegas anger att dessa höjningarna inte kommer att kunna tas ut utan risk för betydande volymtapp. Ett byte till CWD-metoden skulle därför kunna medföra en total minskad intäkt med 27 procent.

I den kompletterande utredningen finns en marknadsanalys som enligt Swedegas visar att det finns betydande tillväxtpotential inom industrisegmentet i Västra Götaland. Tillväxten bedöms till 235 Nm³/h/yr inom en treårsperiod och innebär en ökning med cirka 67 procent jämfört med med nuvarande nivå. För nätet som helhet skulle då Västra Götalands andel av industrisegmentet uppgå till 64 procent.

I Skåne finns enligt Swedegas inga betydande industrier som inte redan är anslutna till systemet. Den största potentiella kunden är kraftvärmeproducenten Öresundsverket, som inte har varit i drift sedan mars 2016 då det senaste värmekontrakt upphörde. Den negativa spark-spreaden (skillnaden mellan spot-priset för el och spot-priset för naturgas) som bestått sedan 2012 indikerar dessutom att sannolikheten för att Öresundsverkets elproduktion ska återupptas är förhållandevis låg. Swedegas menar att detta inte är en unik situation för Sverige utan samma förutsättningar gäller andra länder i Europa där flera anläggningar tagits ur drift sedan 2011. Swedegas bedömer sammantaget att gasmarknaden i Skåne är mogen med liten potential för ökade volymer.

LNG-terminalens påverkan på transmissionsnätet

Swedegas har i sin analys anfört att den LNG-terminal som beräknas att drifställas år 2020 är avsedd för fartygssektorn, landburen transport samt industri utan tillgång till det västsvenska gasnätet. I en internationell jämförelse är den planerade LNG-terminalen att betrakta som småskalig och någon signifikant inmatning av gas i transmissionsnätet förväntas inte att ske från LNG-terminalen. Den inmatning som förutses kommer endast att utgöras av den förgasning som krävs för att hantera boil-of-gas, som måste matas ut i transmissionsnätet av drifttekniska skäl. Denna inmatning förväntas endast utgöras av cirka en procent av den totala gasvolymen i LNG-terminalen. LNG-terminalen skulle

även kunna användas för att öka försörjningstrygghet i gassystemet. Värdekedjan för LNG-gasen innefattar bland annat lastning, hamnavgifter, båttransporter, lagring, förgasning med mera. Den totala kostnaden för hela kedjan beror på storleken på transportfartyg, LNG-terminal samt nyttjandegrad. LNG står sig därför inte konkurrensmässigt gentemot den rörtransporterade gasen då kostnaderna för transporten av LNG-gas är mycket högre än kostnaderna för transport av gas i transmissionssystemet, oavsett val av referensprismetod.

Swedegas sammanfattande bedömning

Sammanfattningsvis anser Swedegas att den kompletterande analysen visar att CWD-metoden skulle öka korssubventioneringen på den svenska gasmarknaden och att kostnadsriktigheten skulle minska. Ett byte till CWD-metoden skulle dessutom leda till en signifikant ökning av marknadsrisken. Värdeskillnaden för överföringen vid en jämförelse mellan rörbunden överföring och LNG-gas indikerar en mycket betydande skillnad till LNG-gasens nackdel. LNG är inte ett konkurrenskraftigt alternativ för de kunder som redan är anslutna till transmissionsnätet. LNG kommer därför endast att levereras till kunder utanför transmissionsnätet och kommer därmed inte ha någon påverkan på transmissionsnätets överföringar. Swedegas betonar att kraven som ska uppfyllas vid beslutet om referensprismetod måste överensstämma med de överordnade principerna i artikel 13 i Europaparlamentets och rådets förordning 2009/715 om villkor för tillträde till naturgasöverföringsnäten (gasförordningen). I denna artikel anges att tariffer för tillträde till nät ska bidra till effektivt utnyttjande av infrastrukturer och ge incitament till investeringar, samt ge transmissionsnätsoperatören en rimlig avkastning på sina investeringar. Vidare betonas att investeringar i gasmarknaden är långsiktiga och kunderna därför inte ska behöva mötas av dramatiska prisförändringar utan att det finns starka skäl för detta och att man anser att det svenska transmissionsnätet är odelbart och ska betraktas som en enhet med samma tariff. Analyserna som Swedegas genomfört visar därför att den nu tillämpade och till Ei föreslagna PS-metoden är mer kostnadsriktig och att den därför är ett bättre alternativ för den svenska gasmarknaden än CWD-metoden.

Swedegas avgifter för extra kapacitetstjänster

Swedegas har i den kompletterade analysen uppgett att man anser att avgifterna för extra områdeskapacitet, kapacitetstilldelning och dygnsbokning ska klassificeras som andra tjänster än överföringstjänster. Swedegas har motiverat detta med att kriterierna i förordningen (artikel 4.1) inte uppfylls för att tjänsterna ska klassificeras som överföringstjänster. Swedegas bedömning är därför att förordningen medger att dessa tjänster klassificeras som andra tjänster än överföringstjänster.

Bestämmelser som ligger till grund för beslutet

Kommissionens förordning (EU) 2017/460 om fastställandet av nätföreskrifter för harmoniserade tariffstrukturer för överföring av gas (förordningen)

En referensprismetod ska fastställas eller godkännas av den nationella tillsynsmyndigheten i enlighet med vad som fastställs i artikel 27. Den referensprismetod

som ska tillämpas ska anpassas till resultaten av de periodiska samråd som genomförs i enlighet med artikel 26 (artikel 6.1).

Tillämpningen av referensprismetoden ska tillhandahålla ett referenspris (artikel 6.2).

Ett eller flera samråd ska genomföras av den nationella tillsynsmyndigheten eller den eller de systemansvariga för överföringssystemet, enligt vad som beslutas av den nationella tillsynsmyndigheten. Det slutliga samrådet före det beslut som avses i artikel 27.4 ska uppfylla de krav som ställs i artikel 26 och 27 (artikel 26.1).

Det slutliga samrådet enligt artikel 26.1 ska innehålla en beskrivning av den föreslagna referensprismetoden tillsammans med den vägledande information som fastställs i artikel 30.1 a, den vägledande information som fastställs i artikel 30.1 b), den vägledande information som fastställs i artikel 30.2 (artikel 26.1 a, b, c och d).

När det slutliga samrådet enligt artikel 26 inleds före det beslut som avses i artikel 27.4 ska den nationella tillsynsmyndigheten eller den eller de systemansvariga för överföringssystemen, enligt vad som beslutas av den nationella tillsynsmyndigheten, lämna samrådsdokumenten till ACER (artikel 27.1).

ACER ska analysera om all information som avses i artikel 26.1 har offentliggjorts, om den föreslagna referensprismetoden uppfyller kraven i artikel 7, om kriterierna för fastställande av volymbaserade överföringstariffer i enlighet med vad som fastställs i artikel 4.3 är uppfyllda och om kriterierna för fastställande av tariffer för andra tjänster än överföringstjänster i enlighet med vad som fastställs i artikel 4.4 är uppfyllda (artikel 27.2).

Inom fem månader från slutet av det slutliga samrådet ska den nationella tillsynsmyndigheten fatta och offentliggöra ett motiverat beslut om samtliga punkter som fastställs i artikel 26.1. Efter offentliggörandet ska den nationella tillsynsmyndigheten lämna sitt beslut till ACER och kommissionen (artikel 27.4).

Referensprismetoden ska överensstämma med artikel 13 i förordning (EG) nr 715/2009. Den ska också inriktas på att ge nätanvändarna möjlighet att återskapa beräkningarna av referenspriserna och exakta prognoser av referenspriserna, ta hänsyn till de uppkomna faktiska kostnaderna för att tillhandahålla överföringstjänster med tanke på överföringsnätets komplexitetsgrad och säkerställa icke-diskriminering och förhindra otillbörlig korssubventionering bland annat genom att ta hänsyn till de bedömningar av kostnadsfördelning som anges i artikel 5 (artikel 7 a-c).

Den nationella tillsynsmyndigheten eller den systemansvarige för överföringssystemet, i enlighet med vad som beslutas av den nationella tillsynsmyndigheten, ska utföra en bedömning av den kostnadsfördelning som gäller de intäkter från överföringstjänster som ska erhållas genom kapacitetsbaserade överföringstariffer och som ska baseras uteslutande på de kostnadsdrivande faktorerna i form av teknisk kapacitet, eller

prognostiserad avtalad kapacitet, eller teknisk kapacitet och avstånd, eller prognostiserad avtalad kapacitet och avstånd (artikel 5.1 a).

Bedömningen av kostnadsfördelning ska ange graden av korssubventionering mellan systemintern och systemöverskridande nätanvändning, baserat på den föreslagna referensprismetoden (artikel 5.2).

Den nationella tillsynsmyndigheten eller den systemansvarige för överföringssystemet, i enlighet med vad som beslutas av den nationella tillsynsmyndigheten, ska utföra bedömningarna i artikel 5.1 a) och artikel 5.2 och offentliggöra dem som en del av det slutliga samråd som avses i artikel 26 (artikel 5.1).

Bedömning av andra tjänster än överföringstjänster ska ske. En tjänst anses vara en överföringstjänst om följande kriterier är uppfyllda:

- a) Kostnaderna för sådana tjänster orsakas av de kostnadsdrivande faktorerna i form av både teknisk eller prognostiserad avtalad kapacitet och avstånd.
- b) Kostnaderna för sådana tjänster är kopplade till investeringar i och drift av den infrastruktur som ingår i den reglerade tillgångsbasen för tillhandahållandet av överföringstjänster.

Om något av kriterierna inte uppfylls får en viss tjänst räknas till antingen överföringstjänst eller andra tjänster än överföringstjänster, beroende på resultaten av det periodiska samrådet (Artikel 4.1).

Den nationella tillsynsmyndigheten eller den eller de systemansvarige för överföringssystemen, enligt vad som beslutas av den nationella tillsynsmyndigheten, ska före tariffperioden bl.a. offentliggöra information om de tekniska parametrar som används i den tillämpade referensprismetoden och som rör överföringssystemets tekniska egenskaper (artikel 30.1 a), information om tillåtna eller eftersträvade intäkter, eller bådadera (artikel 30.1 b), information om skillnaden i nivån för överföringstariffer mellan den innevarande tariffperioden och den tariffperiod för vilken informationen offentliggörs (artikel 30.2 a) och information om en förenklad tariffmodell som uppdateras regelbundet (artikel 30.2 b).

Europaparlamentets och rådets förordning (EG) Nr 715/2009 om villkor för tillträde till naturgasöverföringsnäten (gasförordningen)

Syftet med gasförordningen är bl.a. att fastställa icke-diskriminerande regler när det gäller villkoren för tillträde till överföringssystem för gas, med hänsyn till de nationella och regionala marknadernas särdrag, för att säkerställa att den inre gasmarknaden fungerar väl och att underlätta uppkomsten av en välfungerande och transparent grossistmarknad med en hög grad av försörjningstrygghet för gas och tillhandahålla mekanismer för harmonisering av reglerna för nättillträde för gränsöverskridande handel med gas (artikel 1.1).

De tariffer eller de metoder som används för att beräkna dem, ska vara transparenta, ta hänsyn till systemets funktionsduglighet och förbättring och återspegla de faktiska kostnaderna, i den utsträckning kostnaderna motsvaras av de kostnader som effektiva och strukturellt jämförbara nätoperatörer har och är transparenta, samtidigt som en rimlig avkastning på investeringar tillgodoses och vid behov tariffjämförelser av tillsynsmyndigheterna beaktas. Tarifferna eller de metoder som används för att beräkna dem ska tillämpas på ett icke-diskriminerande sätt (artikel 13.1 första stycket).

Tarifferna eller de metoder som används för att beräkna dem ska underlätta effektiv gashandel och konkurrens och samtidigt hindra korssubventionering mellan nätanvändare samt ge incitament till investeringar och upprätthållande eller skapande av driftskompatibilitet för överföringsnät (artikel 13.1 tredje stycket).

Tariffer för nätanvändare ska vara icke-diskriminerande och fastställas separat vid varje ingång till och utgång från överföringssystemet. Mekanismer för kostnadsfördelning och metoder för fastställande av priser när det gäller inmatnings- och uttagspunkter ska godkännas av de nationella tillsynsmyndigheterna. Nätavgifter får inte beräknas på grundval av avtal (artikel 13.1 fjärde stycket).

Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/73/EG om gemensamma regler för den inre marknaden för naturgas (gasmarknadsdirektivet)

När tillsynsmyndigheten utför de uppgifter som anges i detta direktiv ska den bl.a. i nära samarbete med byrån, andra medlemsstaters tillsynsmyndigheter och kommissionen främja en konkurrenskraftig, säker och miljömässigt hållbar inre marknad för naturgas i gemenskapen och ett verkligt öppnande av marknaden för samtliga kunder och gashandlare i gemenskapen, och se till att det råder lämpliga villkor för att gasnäten fungerar effektivt och tillförlitligt med beaktande av de långsiktiga målen (artikel 40 första stycket a).

Tillsynsmyndigheten ska också bidra till att det så kostnadseffektivt som möjligt utvecklas säkra, pålitliga, effektiva och icke-diskriminerande system som är konsumentinriktade, samt främja systemens tillräcklighet och, i linje med de allmänna energipolitiska målsättningarna, främja energieffektivitet och integrering i både överförings- och distributionsnäten av stor- och småskalig produktion av gas från förnybara energikällor och distribuerad produktion (artikel 40 första stycket d).

Naturgaslagen (2005:403)

Avgifter och övriga villkor för överföring och lagring av naturgas samt för tillträde till en förgasningsanläggning ska vara skäliga, objektiva och icke-diskriminerande (6 kap. 2 §).

Vid utformningen av villkor för överföring av naturgas ska särskilt beaktas antalet anslutna kunder, kundernas geografiska läge, mängden överförd energi och abonnerad effekt, kostnaderna för överliggande ledningar, leveranssäkerhet och trycket i ledningarna. Villkoren för överföring av naturgas ska utformas så att den avgift en kund betalar för överföringen till sin anslutningspunkt innefattar avgift för överföringen i samtliga rörledningar genom vilka överföringen sker (6 kap. 3 §).

Ei:s motivering till beslutet

De formella kraven på beslutsprocessen

Ei beslutade den 7 december 2017 (dnr 2017-102804) att Swedegas ska utföra och offentliggöra bedömningar av kostnadsfördelningar på det sätt som anges i artikel 5 i förordningen. Ei beslutade också att Swedegas ska genomföra samråd på det sätt som anges i artikel 26, att de ska lämna samrådsdokument till ACER på det sätt som anges i artikel 27.1 och att de ska motta analyser och slutsatser från ACER på det sätt som anges i artikel 27.3 i förordningen.

Swedegas har tagit fram ett förslag på referensprismetod och föreslår att en utjämnad referensprismetod, den så kallade frimärkesmetoden (PS-metoden) ska tillämpas. Swedegas förslag till referensprismetod har varit föremål för samråd. Swedegas genomförde samrådet mellan 1 maj och den 30 juni 2018. Swedegas har skickat samrådsdokumenten till ACER. Swedegas har också offentliggjort samrådsdokumenten⁵, samrådssvar från intressenterna samt en sammanfattning av samrådssvaren på sin hemsida.

ACER har analyserat och lämnat synpunkter på Swedegas samrådsdokument. Svar på samrådet har också lämnats av tolv andra intressenter som är distributionsnätoperatörer, balansansvariga gasleverantörer, direktanslutna industrikunder och en kraftproducent.

I sitt yttrande bedömer ACER att Swedegas samlat har publicerat all den information som anges i artikel 26 i förordningen. Inte heller någon av de tolv övriga intressenter, som har lämnat synpunkter på samrådet, har angett att Swedegas inte skulle ha publicerat all den information som anges i artikel 26 i förordningen.

Mot bakgrund av ovanstående och då inget annat framkommit som ger skäl att ifrågasätta att samrådsprocessen inte uppfyller kraven i förordningen, är de formella kraven på beslutsprocessen uppfyllda.

Prövning av förslaget till referensprismetod

Det svenska transmissionsnätet för gas är unikt på flera sätt vilket har betydelse vid en bedömning av huruvida förordningens krav är uppfyllda. Nätet som är 601 km långt sträcker sig från Dragör i Danmark, genom Skåne och vidare efter västkusten till Stenungssund i Västra Götaland. Utöver huvudledningen finns ett antal grenledningar till kringliggande orter utmed nätets sträckning. Nätets enda entry-punkt finns i Dragör, varifrån 99,5 procent av all inmatning sker. Det saknas även exit-punkter till andra transmissionsnät. Entry-tariffer vid inmatningen i Dragör tillämpas inte i den svenska marknadsmodellen. Det betyder att kundtariffen innefattar hela transporten genom transmissionssystemet.

⁵ Samrådsdokumenten finns tillgängliga på Swedegas hemsida:
https://www.swedegas.com/Our_services/services/transmission/TAR-NC-Consultation

Ei ska ta ställning till om Swedegas förslag till referensprismetod, en utjämnad referensprismetod eller den så kallade frimärkesmetoden (PS-metoden), kan godkännas. För att förslaget till referensprismetod ska kunna godkännas ska referensprismetoden ge nätanvändarna möjlighet att återskapa beräkningarna av referenspriser och exakta prognoser av referenspriserna. Referensprismetoden ska också ta hänsyn till de uppkomna kostnaderna för att tillhandahålla överföringstjänster med tanke på överföringsnätets komplexitetsgrad och säkerställa icke-diskriminering och förhindra otillbörlig korssubventionering. Vid denna bedömning ska hänsyn också tas till förslaget om kostnadsfördelning av överföringstjänster som utförts och som var en del av det samråd som genomförts.

Förhindrar förslaget om referensprismetod otillbörlig korssubventionering?

För att korssubventionering på en naturlig monopolmarknad inte ska förekomma bör två kriterier vara uppfyllda (se exempelvis Curien (1991) eller Faulhaber (1975)⁶.

- Alla kunder måste minst betala den genomsnittliga marginalkostnaden som uppstår genom deras anslutning till nätet.
- Ingen kund ska betala mer än vad det skulle kosta att ensam stå för samtliga fasta kostnader som är förknippade med deras verksamhet (stand alone cost).

Kriterierna ovan ger ett golv (marginalkostnad) och ett tak (stand alone cost) för vad aktörer bör betala för att delta på marknaden. En ny kund som ansluter sig till transmissionsnätet ska minst betala marginalkostnaden den medför till nätet, då befintligt kundkollektiv inte ska behöva betala för detta. Så länge detta uppfylls innebär det att fler anslutna kunder medför att de fasta kostnaderna delas av flera och därmed sänks de genomsnittliga kostnaderna per kund. En enskild kund ska inte heller betala mer än sin stand alone cost, den kostnad som skulle uppstå om kunden ensam skulle svara för samtliga kostnader som uppkommer vid drift av nätet. Kostnaden för kunden bör därför ligga mellan de kostnader de själva orsakar i nätet (marginalkostnaden) och den totala kostnaden för att driva sitt nät självständigt (stand alone cost). I Ei:s analys definieras kunden/aktören på en aggregerad nivå genom de tre klustren Skåne, Halland och Västra Götaland.

För att kunna göra en storleksbedömning av en korssubventionering behövs ett teoretiskt antagande om delbarhet i nätet. Vilka antaganden som görs rörande nätets delbarhet påverkar utfallet vid bedömningen av korssubventionering. Transmissionsnätet kan antas vara delbart avseende avstånd genom en uppdelning på de tre klustren. Nätet kan också antas vara delbart avseende kapacitetsutnyttjandet. Om nätet antas vara delbart i båda dimensionerna anses det vara fullt delbart.

Ei har valt att beräkna "stand alone cost" utifrån att transmissionsnätet är delbart med avseende på avstånd. Det betyder att varje kluster ska kunna betala den del av

⁶Faulhaber (1975), Cross-subsidization: Pricing in public enterprises, American Economic Review, 65, 966-77.

Curien (1991), The theory and measure of cross-subsidies, International Journal of Industrial Organization, 9, 73-108.

huvudnätet de behöver för att kunna bedriva sin verksamhet. Ei har också valt att beräkna korssubventioneringen i nätet baserat på ett fullt delbart nät (avstånd och kapacitet). I båda fallen gör Ei en jämförelse med de två referensprismetoderna.

Vid beräkningen har Ei även valt att använda sig av den fördelning av regulatoriska kapitalkostnader och driftkostnader som Swedegas presenterar i sin analys, se tabell 5. Fördelningen av kapitalkostnaderna har skett på huvudnät och förgreningsnät för de tre klustren. Med huvudnät avses den del av nätet som samtliga kluster använder för överföringen. Förgreningsnätet avser de delar av nätet som endast används unikt inom varje kluster. Swedegas redogör inte närmare för hur kriterierna för indelningen av huvudnät och förgreningsnät har skett. Ei bedömer dock trots detta att Swedegas fördelning av kostnader mellan klustren kan ligga till grund för bedömningen.

Korssubventionering i nätet

Utifrån de två angivna kriterierna, marginalkostnad och stand alone cost, har Ei analyserat om någon av de två referensprismetoderna, PS- respektive CWD-metoden, ger upphov till korssubventionering. Korssubventionering sker om något kluster inte täcker sina marginalkostnader eller om något kluster betalar mer än sin "stand alone cost".

I analysen har Ei som utgångspunkt valt att använda Swedegas data avseende kostnader från den kompletterande utredning om eventuella korssubventioner i nätet. Ei:s analys har däremot ändrats enligt vad som beskrivs i punkterna 1-5 nedan. Detta eftersom Ei inte delar Swedegas uppfattning när det gäller matchning av regulatoriska kostnader och intäkter samt att Swedegas begränsat delbarheten av driftkostnader till enbart avstånd.

- 1) I Swedegas kompletterande utredning om korssubventionering har inte hela den regulatoriskt tillåtna intäkten använts. Swedegas har valt att använda en intäktsnivå som motsvarar 94 procent av de regulatoriskt tillåtna intäkterna för tillsynsperioden 2015-2018. I Swedegas analys har dock kostnaderna beräknats med regulatoriskt tillåtna kapitalkostnader (CAPEX) och driftkostnader (OPEX) som bas. Ei anser att denna skillnad leder till att utfallet inte blir korrekt. När de regulatoriska kostnaderna för tillsynsperioden 2015-2018 används ska även de tillåtna regulatoriska intäkterna för samma period användas för att ge en korrekt bild.
- 2) I Swedegas kompletterande utredning har analysen utgått ifrån att kapitalkostnaderna är fullt delbara, det vill säga att hänsyn har tagits till både avstånd och kapacitet. För driftkostnaderna däremot innebär Swedegas analys enbart delbarhet avseende avstånd, då kapacitet inte beaktats. Ei anser att denna skillnad i uppdelning leder till att utfallet inte blir korrekt och att analysen vid antagande om full delbarhet därför ska ta hänsyn till både avstånd och kapacitet för både kapitalkostnaderna och driftskostnaderna.
- 3) I Ei:s analys har intäkterna skalats upp till 100 procent av regulatoriskt tillåten intäkt för tillsynsperioden 2015-2018 för att ge en mer korrekt bild. Ei har även valt att analysera korssubventionering under antaganden om både full delbarhet (kapacitet och avstånd) samt även enbart avseende avstånd. Bedömningen av

korssubventionering har sedan skett utifrån de två kriterierna marginalkostnad och stand alone cost.

- 4) I Ei:s analys beräknas stand alone cost för respektive kluster, vid delbarhet med avseende på avstånd, som kapital- och driftkostnaden för huvudnätet från entry-punkten till respektive kluster plus klusterspecifika kapital- och driftkostnader förknippade med förgreningsnätet. Marginalkostnaderna utgörs av klusterspecifika kapital- och driftkostnader förknippade med förgreningsnätet. Alla underliggande kostnadsdata i beräkningen kommer från Swedegas och har tidigare redovisats i tabell 9.
- 5) I Ei:s analys med teoretiskt antagande om ett fullt delbart nät tas även hänsyn till det förväntade kapacitetsutnyttjandet i nätet. Det sker genom att kostnaderna för huvudnätet fördelas på respektive kluster baserat på kapacitetsutnyttjandet. Marginalkostnaderna utgörs även i denna analys av de klusterspecifika kapital- och driftkostnader förknippade med förgreningsnätet. Stand alone cost vid ett fullt delbart nät ger i denna analys en bra indikation på hur tariffer borde vara utformade, eftersom analysen bygger på att de olika klustren betalar för sitt faktiska kapacitetsutnyttjande i nätet.

Ei:s analys med hänsyn till punkterna ovan sammanfattas i tabell 10.

Tabell 10 - Ei:s beräkningar av korssubventioner

Steg	Beskrivning	Skåne	Halland	Västra Götaland
(PS) Tillåten intäkt 100 %	(MSEK)	855	155	1005
(CWD) Tillåten intäkt 100 %	(MSEK)	262	141	1612
Delbarhet avseende avstånd				
Stand alone cost (A, B, C, D tabell 9)	(MSEK)	1220	1324	1456
Marginalkostnad (C+D tabell 9)	(MSEK)	343	216	31
(PS) Korssubventionering	(MSEK)	Förekommer ej	- 61	Förekommer ej
(CWD) Korssubventionering	(MSEK)	- 81	- 75	156
Fullt delbart				
Stand alone cost	(MSEK)	689	309	1017
Marginalkostnad (C+D tabell 9)	(MSEK)	343	216	31
Kostnader för huvudnät i förhållande till användning ⁷	(MSEK)	346	93	986
(PS) Korssubventionering	(MSEK)	166	- 61	Förekommer ej
(CWD) Korssubventionering	(MSEK)	- 81	-75	595

⁷ Kapital- och driftkostnaden för huvudnät har multiplicerats med kapacitetsutnyttjande i respektive kluster. Underliggande data finns i tabell 3, 5 och 6.

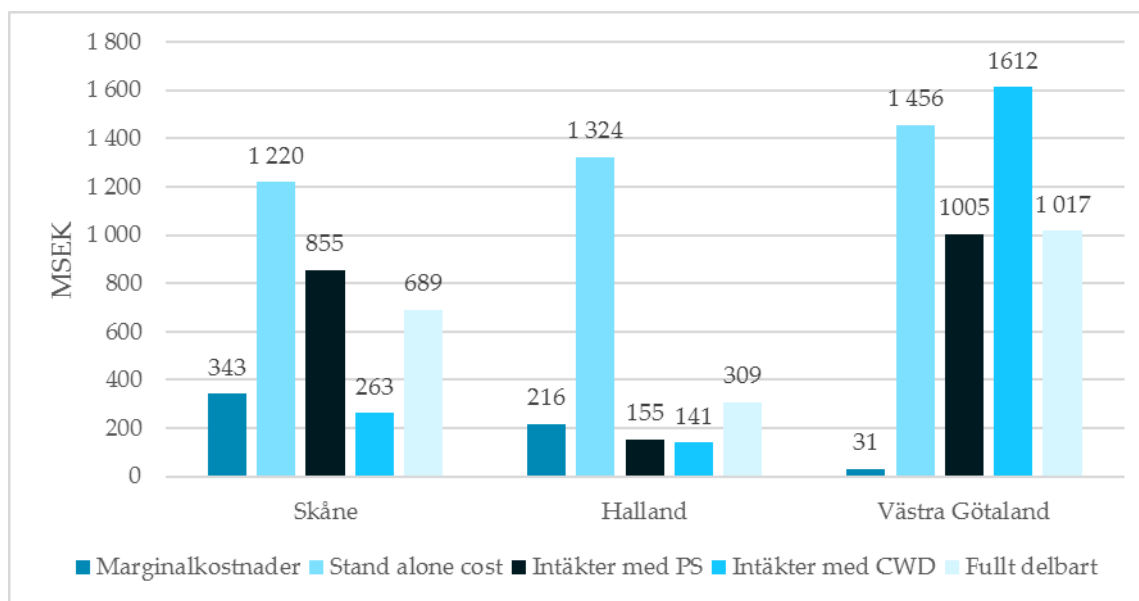
Ei:s analys visar att korssubventioneringen med CWD-metoden blir mer omfattande än med PS-metoden. Detta gäller både vid antagandet om ett fullt delbart nät och ett nät delbart enbart med avseende på avstånd.

Analysen av PS-metoden visar, i det fall då delbarhet med avseende på avstånd analyserats, att det enbart sker korssubventionering med 61 MSEK till Halland, vars intäkter inte täcker marginalkostnaden. Skåne och Västra Götaland hamnar inom intervallet mellan sina stand-alone cost och marginalkostnader. Analysen visar vidare att Skåne, vid antagandet om ett fullt delbart nät, skulle bidra till nätet med 166 MSEK och Halland skulle subventioneras med 61 MSEK vid tillämpning av PS-metoden.

Analysen av CWD-metoden visar, vid delbarhet med avseende på avstånd, att varken Skåne eller Halland täcker sina marginalkostnader medan Västra Götaland kommer att betala mer än stand-alone-cost. Vid antagande om ett fullt delbart nät visar analysen att Skåne och Halland blir subventionerade med 81 MSEK respektive 75 MSEK, men att Västra Götaland får bidra med 595 MSEK.

Sammantaget visar analysen att korssubventionering blir mer omfattande med CWD-metoden än med PS-metoden. Detta gäller både vid antagande om delbarhet avseende avstånd och full delbarhet. Analysen visar visserligen att Skånes stand alone cost, under antagande om full delbarhet är lägre än de tariffer som PS-metoden medför (166 MSEK). Analysen bygger dock på ovan redovisade teoretiska antaganden och är en förenkling. Detta då det inte är praktiskt möjligt att reducera kapaciteten i stamnätet för att uppnå dessa stand alone costs för Skåne. Dessutom är analysen förenklad i det avseendet att ingen hänsyn har tagits till eventuella skalfördelar i stamledningens kapacitet i Skåne vid investeringstillfället, utan sambandet mellan investeringskostnad och kapacitet har antagits vara linjär. Detta påverkar hur kapitalkostnaden fördelas i analysen mellan slutanvändare. Om skalavkastning hade inkluderats i analysen hade korssubventionerna för Västra Götaland respektive Skåne minskat i absoluta tal. Dessa förenklingar påverkar dock inte den relativa jämförelsen mellan PS- och CWD-metoden.

I figur 1 nedan illustreras marginalkostnad och stand alone cost vid delbarhet avseende avstånd tillsammans mot intäkterna från de två referensprismetoderna. Även stand-alone cost för ett fullt delbart nät redovisas då detta teoretiskt bör utgöra den mest rättvisa tariffen där de olika klustren betalar för sin användning i nätet både avseende avstånd och kapacitet.

Figur 1 - Intäktsfördelning

Slutsatser avseende förslaget till referensprismetod

Ei:s analys visar att båda referensprismetoderna leder till viss korssubventionering. Oavsett val av referensprismetod och antagande om nätets delbarhet kommer Halland inte i något fall täcka sina egna marginalkostnader. För Skåne visar analysen att PS-metoden inte medför korssubventionering vid delbarhet avseende avstånd. Vid antagandet om fullt delbart nät skulle dock Skåne vid tillämpning av PS-metoden bidra till det övriga nätet. Västra Götaland uppvisar inga korssubventioner med PS-metoden oavsett antagande om nätets delbarhet. Däremot visar analysen att CWD-metoden skulle leda till en högre grad av korssubventioner till övriga nätet än vad PS-metoden gör. Analysen indikerar även att samtliga kluster får nytta av de övriga delarna av nätet med PS-metoden. Detta eftersom inget av klustren betalar mer än sin stand-alone cost vid antagande om delbarhet med avseende på avstånd.

Sammantaget visar Ei:s analys att PS-metoden får anses vara bättre än CWD-metoden med avseende på kostnadsriktighet och minimering av korssubventioner. Ei:s analys visar även att en användning av PS-metoden endast i mindre omfattning leder till att en del av nätet korssubventioneras. Ei:s bedömning är därför att det inte kan antas ske någon otillbörlig korssubventionering med den föreslagna referensprismetoden, PS-metoden.

Ei bedömer vidare att PS-metoden ger nätanvändarna möjlighet att återskapa beräkningen eftersom den är enkel att förstå, den tar hänsyn till faktiska kostnader med tanke på nätets komplexitetsgrad och säkerställer icke-diskriminering genom att PS-metoden medför samma pris för samtliga kunder.

Beaktande av synpunkter från samrådet

Vid prövningen av referensprismetoden ska Ei också ta ställning till de förslag som inkommit vid samrådet och vad ACER har anfört. Ett förslag som har lämnats av de tre DSO:erna E.ON Gas Sverige AB, Kraftringen Nät AB och Öresundskraft AB är att referenspriset ska bestämmas med CWD-metoden vid en split på 50/50. Detta förslag förutsätter att det är möjligt att boka kapacitet i transmissionsnätets enda entry-punkt i Dragör. Detta är dock inte möjligt enligt naturgaslagen eftersom det av 6 kap. 3 § framgår att den avgift en kund betalar för överföringen till sin anslutningspunkt ska innefatta avgift för överföringen i samtliga rörledningar genom vilka överföringen sker. Kapaciteten i det svenska systemet följer således med kunden och kan inte bokas separat i Dragör. Ei kan därför inte lägga detta förslag till grund för prövningen av referensprismetoden och prövningen av kostnadsriktighet och eventuell korssubventionering. Ei har därför valt att pröva både den föreslagna PS-metoden och CWD-metoden, vid en split på 0/100.

ACER har framfört att Ei måste bedöma om en negativ marknadseffekt kan uppkomma om distans läggs till som en parameter i den valda referensprismetoden. Ei:s analys ovan visar att CWD-metoden ger upphov till en mer omfattande korssubventionering än vad PS-metoden gör. Den genomförda analysen visar därför att det inte nu är aktuellt att godkänna CWD-metoden som referensprismetod för det svenska transmissionssystemet. Med hänsyn till detta anser Ei att det saknas skäl för att ta fram underlag som visar att en negativ marknadseffekt skulle uppkomma om distans läggs till som parameter för vald referensprismetod.

Ei:s bedömning av extra kapacitetsavgifter

Förordningens artikel 4 anger kriterier för klassificering av tjänster som överföringstjänster eller andra tjänster. Vid samrådet framkom att tjänsterna extra områdeskapacitet, kapacitetstilldelningsavgift och dygnsbokningsavgift inte behandlats i samrådsdokumentet. ACER har i sitt yttrande framfört att Ei måste bedöma om dessa tjänster ska klassificeras som transmissionstjänster eller icke-transmissionstjänster. Om tjänsterna klassificeras som transmissionstjänster ska artiklarna 3.2, 6.2, 3.1 3.6, 3.7 i förordningen beaktas, i annat fall ska artikel 4.4 i förordningen beaktas.

I överföringstariffen ingår fasta avgifter för extra områdeskapacitet, kapacitetstilldelning och dygnsbokning. Extra områdeskapacitet avser en fast årlig avgift som bestäms med hänsyn till antalet anslutningspunkter kopplat till abonnemanget. Kapacitetstilldelning avser en fast årlig avgift som ger rätt att boka extra kapacitet vid behov för sommar respektive vinterperioden. Dygnsbokningsavgift avser en årlig avgift som ger rätt att boka extra kapacitet för dygn.

Enligt förordningen ska en tjänst anses vara en överföringstjänst om följande kriterier är uppfyllda (artikel 4.1):

- c) Kostnadsdrivande faktorer i form av både teknisk eller prognostiserad avtalad kapacitet och avstånd.

- d) Kopplade till investeringar i drift av den infrastruktur som ingår i den reglerade tillgångsbasen för tillhandahållande av överföringstjänster.

Extra områdeskapacitet

Kunder med mer än en anslutningspunkt betalar en extra avgift för utökad områdeskapacitet. Avgiften motiveras av den samlagringseffekt som uppkommer när en abonnent har mer än en anslutningspunkt. Samlagringseffekten medför att abonnenten kan undvika effekttoppar som annars hade kunnat uppstå. Avgiften för extra områdeskapacitet är 1,5 procent av högsta dagliga uttaget per månad multiplicerat med antalet anslutningspunkter multiplicerat med en avgift på 218 SEK.

Avgiften beräknas som en fast årlig avgift och medför inte direkt överföring av kapacitet. Tjänsten har inte avstånd som kostnadsdrivare och uppfyller således inte kriteriet i artikel 4.1 a. Ei:s bedömning är därför att avgiften inte ska betraktas som en överföringstjänst. Avgiften ska därför behandlas som en annan tjänst än överföringstjänst och därför inte ingå i beräkningen av referenspriset.

Kapacitetstilldelningsavgift

Kapacitetstilldelningsavgiften avser en fast avgift som ger rättighet att boka extra kapacitet för sommar- respektive vinterperioden. Möjlig kapacitet begränsas till angivet maximalt kapacitetsbehov vid tariffperiodens början. Underlaget för beräkningen av kapacitetstilldelningsavgiften sker genom att antalet anslutningspunkter multipliceras med kvoten av maximalt kapacitetsbehov genom antalet anslutningspunkter. Underlaget multipliceras sedan med avgiften 704 SEK för sommarperioden respektive 2 816 SEK för vinterperioden. Avgiften ger rättighet att boka extra kapacitet vid behov. Kostnadsdrivare i beräkningen är maximalt kapacitetsbehov och antalet anslutningspunkter.

Avgiften beräknas som en fast årlig avgift och medför inte direkt överföring av kapacitet. Tjänsten har inte avstånd som kostnadsdrivare och uppfyller således inte kriteriet i artikel 4.1 a. Ei gör därför bedömningen att avgiften inte ska betraktas som en överföringstjänst. Avgiften ska därför behandlas som en annan tjänst än överföringstjänst och inte ingå i beräkningen av referenspriset.

Dygnsbokningsavgift

Dygnsbokningsavgiften avser en fast årlig avgift för rättigheten att boka extra kapacitet för specifika dygn. Möjlig kapacitet begränsas till angivet maximalt kapacitetsbehov vid tariffperiodens början. Underlaget för beräkningen av dygnsbokningsavgiften sker genom att multiplicera maximalt kapacitetsbehov med avgiften 16 SEK.

Avgiften beräknas som en fast årlig avgift och medför inte direkt överföring av kapacitet. Tjänsten har inte avstånd som kostnadsdrivare och uppfyller således inte kriteriet i artikel 4.1 a. Ei gör därför bedömningen att avgiften inte ska betraktas som en

överföringstjänst. Avgiften ska därför behandlas som en annan tjänst än överföringstjänst och inte ingå i beräkningen av referenspriset.

Sammanfattningsvis bedömer Ei att de ovan redovisade extratjänsterna: extra områdeskapacitet, kapacitetstilldelningsavgift och dygnsbokningsavgift ska klassificeras om andra tjänster än överföringstjänster. Tjänsterna bedöms återspegla faktiska kostnader och de är icke-diskriminerande, objektiva och transparenta. Tjänsterna gynnar de nätanvändare som nyttjar dem och kriterierna i artikel 4.4 är därmed uppfyllda.

Sammanfattande bedömning

Sammanfattningsvis bedömer Ei att PS-metoden ska användas som referensprismetod för transmissionsnätet för gas i Sverige. Ei bedömer att kravet på hänsyn till den nationella marknads särdrag och kraven på kostnadsriktighet, icke-diskriminering och hinder mot otillbörlig korssubventionering beaktas bäst med PS-metoden. Ei:s bedömning av hur artiklarna i förordning 715/2009, 73/2009 och 2017/460 är uppfyllda sammanfattas i tabell 11 och 12 nedan. Ei bedömer även att avgifterna för extra områdeskapacitet, kapacitetstilldelningsavgift och dygnskapacitetsavgift ska klassificeras som andra tjänster än överföringstjänster.

Tabell 11 - Uppfyllelse av krav i gasförordningen (EG Nr 715/2009) och gasmarknadsdirektivet (EG Nr 73/2009)

Förordning Artikel	Information	Kriterier uppfyllda
(EG) Nr 715/2009		
1 (1)	Icke-diskriminerande regler för tillträde till överföringssystem för gas, med hänsyn till de nationella och regionala marknadernas särdrag, säkerställa att den inre gasmarknaden fungerar väl.	Ja
13 (1)	Tarifferna ska tillämpas på ett icke-diskriminerande sätt. Tarifferna ska underlätta effektiv gashandel och konkurrens och samtidigt hindra korssubventionering mellan nätanvändare samt ge incitament till investeringar och upprätthållande eller skapande av driftskompatibilitet för överföringsnät. Mekanismer för kostnadsfördelning och metoder för fastställande av priser när det gäller inmatnings- och uttagpunkter ska godkännas av de nationella tillsynsmyndigheterna	Ja
(EG) Nr 73/2009		
40 (d)	Bidra till att så kostnadseffektivt som möjligt utveckla säkra, pålitliga, effektiva och icke-diskriminerande system som är konsumentinriktade. Främja systemens tillräcklighet och främja energieffektivitet och integrering i både överförings- och distributionsnäten av stor- och småskalig produktion av gas från förnybara energikällor och distribuerad produktion.	Ja

Tabell 12 - Uppfyllelse av förordningen (EU) Nr 2017/460

Artikel	Information	Kriterier uppfyllda
(EU) 2017/460		
6 (1) 460/2017	En referensprismetod ska fastställas och anpassas till resultatet av de periodiska samråd som genomförs i enlighet med artikel 26. 26 (1) (a)	Ja
6 (2)	Tillämpningen av referenspriset ska tillhandahålla ett referenspris. 26(1)(a)(iii)	Ja, ska publiceras av Swedegas
5 (1) (a) 5 (2) 5 (3) (a)	Bedömning av kostnadsfördelning för intäkter från kapacitetsbaserade överföringstariffer, kostnadsdrivande faktorer, bedömning av kostnadsfördelning samt graden av korssubventionering, beräkning av kostnadsfördelning 26(1)(a)(iv)	Ja
7 (a-c)	Referensprismetoden ska överensstämma med artikel 13 i förordningen (EG) nr 715/2009, ge nätanvändaren möjlighet att återskapa beräkningen, ta hänsyn till faktiska kostnader med tanke på nätets komplexitetsgrad, säkerställa icke-diskriminering och förhindra otillbörlig korssubventionering. 26(1)(a)(v)	Ja, rekommendationerna från ACER avseende bevis för PS-metodens kostnadsriktighet samt motivering av varför inte full tillåten intäkt tas ut bedöms nu vara uppfyllda.
4 (4)	Intäkterna från andra tjänster än överföringstjänster ska återspegla kostnaderna, vara icke-diskriminerande, objektiva, transparenta och gälla de som gynnas av tjänsterna i syfte att minimera korssubventionering mellan nätanvändare.	Ja
26(1)(a)(i) 26(1)(a)(i)(1) 26(1)(a)(i)(2)	Indikativ information enligt artikel 30 (1) (a) som innehåller motiveringen av parametrarna som används relaterat till tekniska egenskaper i nätet, motsvarande information om dessa parametrarna och de antaganden som tillämpas.	Ja, Swedegas upplyses dock om att förklara/informera om metoden för prognostiserad bokad kapacitet.
26(1)(a)(ii)	Värde för föreslagna justeringar av kapacitetsbaserade överföringstariffer i enlighet med artikel 9.	Ja, avser lager och LNG som inte påverkar analysen men har kommenterats i samrådsdokumentet.
26(1)(a)(vi)	Om den föreslagna referensprismetoden är en annan än den referensprismetod med kapacitetsviktade avstånd som beskrivs i artikel 8: en jämförelse mellan de två metoderna, åtföljt av den information som fastställs i led iii.	Ja, har redovisats vid samrådet.
26(1)(b)	Den vägledande information som fastställs i artikel 30.1 b i, iv och v	Ja, Swedegas upplyses om skyldigheten att publicera information.
26(1)(c)(ii) 26(1)(c)(ii)(1) 26(1)(c)(ii)(2) 26(1)(c)(ii)(3) 26(1)(c)(ii)(4)	Om andra tjänster än överföringstjänster för nätanvändarna föreslås: tariffmetoden för dessa tjänster som inte är överföringstjänster, den andel av de tillåtna intäkter eller eftersträvade intäkterna som prognostiseras att erhållas genom sådana tariffer, det sätt vilket de därtill hörande intäkterna från andra tjänster än överföringstjänster avräknas enligt vad som avses i artikel 17.3 och de indikativa tarifferna för andra tjänster än överföringstjänster som tillhandahålls nätanvändarna.	Ja, avser de tjänster som klassificerats som andra tjänster än överföringstjänster enligt art 4.4. Dessa intäkter ska inte ingå vid beräkningen av referenspriset. Swedegas upplyses om sin informationsskyldighet enligt artikel 30 1 c ii.
26(1)(d)	Den vägledande informationen som fastställs i artikel 30.2	Ja, men den förenklade tariffmodellen tillåter inte justering av tillåten intäkt eller prognostiserad kapacitet. Swedegas upplyses därför att möjliggöra beräkning av prognoser för indikativa tariffer

Hur man överklagar

Se bilaga 1, Så här gör du för att överklaga beslutet.

Detta beslut har fattats av generaldirektören Anne Vadasz Nilsson. Vid den slutliga handläggningen deltog även ställföreträdande generaldirektören Tony Rosten, chefsjuristen Göran Morén, chefsekonomen Therese Hindman Persson, enhetschefen Rebecka Thuresson, analytikern Bengt Gustavsson samt analytikern Joachim Karlsson, föredragande.

Anne Vadasz Nilsson

Joachim Karlsson

Bilagor

Bilaga 1 – Så här gör du för att överklaga beslutet

Skickas till

Europeiska kommissionen

Byrån för samarbete mellan tillsynsmyndigheter inom energiområdet, ACER

Swedegas AB, (delges)